

Лекція 3

Тема: Україна в роки Першої світової війни.

План

1. Воєнні дії на території України в 1914 році.
2. Воєнні дії на території України в 1915 році
3. Воєнні дії на території України в 1916-1917 рр..

Література:

П-1: Історія України: підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти /В. С. Власов, С. В. Кульчицький, К.: Літера ЛТД, 2018, Розділ I, §1

П-2: Кульчицький С.В., Лебедева Ю.Г. Історія України: підруч. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2010, §11- 12

П-3: Пометун О. І., Гупан Н. М. Історія України: підруч. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. – К.: Освіта, 2015, розділ II, тема 8.1,3

П-4 Турченко Ф. Г. Історія України: підруч. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2010, тема 2, §26-27

1. З перших днів війни обидві коаліції зосередили на фронтах величезні армії біля (10 млн. чол.). Троїстий союз налічував понад 3,5 млн., Антанта – понад 6 млн. осіб. **План німецького командування полягав у проведенні «блискавичної війни» - розгром англо-французької армії на Заході, з наступним розгромом Росії на Сході.**

У серпні-вересні 1914 р. на Західному фронті почалася битва на р. Мирна. Щоб відволікти німецькі війська, Франція зажадала від Росії наступу на Австро-Угорщину.

Українські землі – Східна Галичина, Закарпаття, Північна Буковина, Західна Волинь стали ареною бойових дій. На початку серпня російські війська зупинили наступ австро-угорських військ у прикордонних боях. З 18 серпня по 21 вересні тривала **Галицька битва** – одна з наймасштабніших військових операцій 1914 р., у якій з обох сторін взяло участь 1,5 млн. осіб. Бої тривали на лінії фронту завдовжки майже 400 км (від р.Вісла до Румунії). У ході запеклих боїв російські війська зайняли Львів, Галич, оточили фортецю Перемишль.

Бої відбувалися на **Ужоцькому перевалі в Карпатах**, де легіон УСС у складі австрійської армії отримав бойове хрещення.

Галицька битва завершилася поразкою для Австро-Угорщини. Австрійська армія втратила 400 тис., російська – майже 239 тис. солдатів.

В результаті Галицької битви російські війська зайняли східну частину Галичини Північну Буковину з м.Чернівці і вийшли до Карпат.

Стало очевидним, що німецький план **«блискавичної війни» зазнав краху.**

У війну на боці Німеччини та Австро-Угорщини виступила **Туреччина.**

Відступаючи, австро-угорська влада розгорнула масштабні репресії проти українського населення, вважаючи, що причиною поразки була зрада українців, які нібито, таємно домовилися з росіянами. Тисячі людей за звинуваченням у зраді були відіслані у спец. табори Австрії. Під час репресій було страчено майже 36 тисяч українців.

У листопаді 1914 р. австро-угорські і російські війська перейшли до оборони і до кінця року масштабних операцій не проводили.

2. У 1915 р. головним став **Східний фронт, куди німецьке командування перекинуло значні сили з Західного фронту.** Основний тягар війни ліг на **російську армію.** Взагалі на фронтах Першої світової війни перебувало майже **4 млн.** російських військовослужбовців. Із них українці становили **35-40%.** У лютому австрійські війська звільнили м. **Чернівці.**

Навесні 1915 року російські війська активізувалися - **9 березня** оволоділи Перемишлем, і 120 тис. австро-угорська армія опинилася в полоні. Становище Росії у західноукраїнських землях здавалося таким стабільним, що на початку квітня 1915 року до Львова завітав російський монарх Микола II. Згодом він відвідав Перемишль.

Австро-Угорщина опинилася на межі краху. Від остаточного розгрому її врятувала Німеччина, надавши військову допомогу. Маючи значну перевагу кількісну і технічну, австрійські і німецькі війська у **квітні 1915 року** перейшли в наступ. У травні здійснили прорив фронту в районі **Горлиці** і **9 червня** вступили у Львів Остерігаючись оточення своїх військ, російське командування наказало їм залишити Східну Галичину та Південну Буковину.

До осені 1915 р. російська армія була витіснена з території Польщі, Галичини, Північної Буковини та частини Волині. Але стратегічний план Німеччини не досяг мети: **Росія не була розгромлена.** Австро-німецька влада як і російська у 1914 р., продовжила переслідування українського населення.

У травні 1915 р. у війну на боці Антанти вступила **Італія**, а роком пізніше до австро-німецького блоку приєдналася **Болгарія.**

В жовтні воюючи сторони закріпились на лінії **Камянець-Подільський – Тернопіль – Кременець – Дубно.**

Узимку 1915-1916 рр. російська армія поповнилася резервістами і розпочала підготовку до реваншу.

3. У 1916 р. Галичина і Буковина знову стали ареною найжорстокіших битв. Наприкінці травня 1916 р. розпочався відомий наступ генерала А. Брусилова.

Російські війська під командуванням А. Брусилова здійснили прорив на Галицькому фронті і знову вийшли до передгір'я Карпат. Відповідно російські війська захопили Буковину, східну частину Галичини та Західну Волинь. Внаслідок багатомісячної битви (травень-вересень) багато районів Галичини особливо Тернопільщини були зруйновані в центрі, населення евакуйовано, господарства та майно втрачене.

Брусиловський прорив був останнім успіхом російської армії у ході війни.

У серпні 1916 р. війну проти Німеччини вступила **Румунія.** Наприкінці 1916 р. на всіх фронтах встановилося затишшя, а лінія фронту залишалася незмінною до червня 1917 р.

У червні 1917 р. почався новий наступ російських військ, кинутих на австро-угорський фронт Тимчасовим урядом Росії. Цей наступ приніс Галичині нові руйнування та лихо.

Наступ російських військ завершився повною **поразкою російської армії, її відступом за р. Збруч.** Німецько-австрійські війська до кінця 1917 р. просунулися на схід українською територією навіть далі, аніж у 1915 р.

Дом. завдання: скласти короткий конспект лекції

